

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 20 (615)

Субота, 17 мая 1947 года.

Цана 50 кап.

ТВОРЧЫЯ СЕКЦЫІ

Агульнавядомыя пастановы ЦК ВКП(б) аб літаратуры і мастацтвах, даклад таі, А. А. Жданова аб часопісах «Звязда» і «Ленінград» значна ўзвалі творчую актыўнасць савецкіх пісьменнікаў Беларусі. Інтэраваанні партыі аб актыўным утарэнні літаратуры ва ўсе бакі савецкага ідэяльнага знаходзяць усё большы і большы адгук у творчай дзейнасці беларускіх літаратараў. Змяняльным у літаратурным жыцці рэспублікі з'яўляецца і той факт, што поруч з творчай актывізацыяй ко вядомых беларускім чытачу майстроў слова ў літаратуру ўліваюцца новыя свежыя сілы. За цяжкую, але ганарлівую працу літаратара баруцца многія аленавітыя прадстаўнікі савецкай моладзі. Яны ўносяць у нашу літаратуру свежы струмень багатага, юнацкага непаддаўнасці. Свой талент, веды і сілы яны прысвячаюць высокароднай мэце служэння мастацкім словам народу.

У абставінах, калі беларуская савецкая гатаратура няспыня ўбагачаецца новымі орамі вопытных пісьменнікаў і папуецца маладымі сіламі, асаблівае значэнне мае праца тых звышніх пісьменнікаў і арганізацыяў, якія заклікаюць арганізацыяна творча садзейнічаць рабоце літаратараў. Ідзе аб рабоце творчых секцый Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР. Можна задавальненнем адзначаць, што пасля таго, як ЦК ВКП(б) ўзяў пытанне аб аб'яднанні рашучага палепшэння ўсёй ідэалагічнай работы, значна палепшылася праца Саюза пісьменнікаў, у першую ргу яго асноўных творчых секцый. Многія пазычыны, праявілі і драматургія творы апошняга часу, асабліва юры маладых аўтараў, былі абмеркаваны на секцыях і атрымалі там прынцыповую таварыскую крытыку. Аднак, тое азначае, што ідзе працы ў рабоце секцый паэзіі, прозы і драматургіі яшчэ не ка задаволены пісьменніцкай грамадскасцю. Да таго-ж ажыццеленне дзейнасці гэтых секцый не можа засланіць сабой гэта факт, што некаторыя іншыя секцыі разгортваюць сваю работу аб прамернаму ўдзелу, або практычна зусім не працуюць. У якасці ілюстрацыі да таго са свербаннем можа служыць секцыя дзіцячай літаратуры. Яе існаванне на сутнісна выхатом, заслужоўвае заахвочвання. Але і той ці іншы твор, часам яўна нябражасны, выносіцца на шырокую

аудыторыю і сустракаецца там з пацучым незадавальненнем слухача, дык гэта не будзе садзейнічаць творчаму росту маладога пісьменніка. Толькі заняццям пытанню творчасці ў рабоце рускай секцыі можна растлумачыць і тое, што два нумары альманаха «Отчизна» былі выпушчаны ў свет як дзве кнігі літаратурнага браку.

Наогул пісьменніцкая арганізацыя аказала-б вельмі вялікую паслугу літаратурнаму руху рэспублікі, калі-б яна дасягнула такога становішча, пры якім большасць творчай прадукцыі пісьменнікаў, асабліва маладых, праходзіла-б першую апрабавку ў творчых секцыях. Гэта да-б магчыма пазбегнуць многіх хібаў у новых творах і толькі садзейніча-б узняццю прафесійнага майстэрства маладых аўтараў. На вялікі жаль, такога становішча мы яшчэ не дасягнулі. Многія творы зусім не абмеркаваныя на секцыях або абмеркаваныя пасля таго, як яны ўбачылі свет. Зразумела, што такое абмеркаванне ўжо не здольна даць тых вынікаў, якія яно магло-б даць да абнародвання твора. Між тым, вопыт работы секцыі драматургіі за апошні час лішні раз сцвярджае той баспрэчны факт, што як правіла, новыя творы павінны абмеркавацца ў рукапісах.

Трэба дасягнуць такога становішча, пры якім пісьменнік, не чакаючы запрашэння, сам прыносіць-бы свае новыя творы і ставіць на абмеркаванне таварышоў. Неабходна значна больш шырока прыцягваць для ўдзелу ў рабоце секцыі пісьменнікаў перыферыі, якія асабліва адчуваюць патрбу ў кваліфікаванай дапамозе вопытных майстроў мастацкага слова. Між тым, перыферыя літаратуры бываюць рэдкімі гасцямі ў Саюзе пісьменнікаў.

Секцыі могуць і павінны лепшым новай творы раць да надрукавання ў братах рэспубліках, асабліва ў выдавецтвах і часопісах Масквы і Ленінграда. Неабходна таксама, каб на творчых секцыях абмеркаваліся пераклады твораў, якія падрыхтаваны да надрукавання ў братах рэспубліках, або рыхтуюцца да выдання ў Мінску. Асаблівае значэнне набываюць творчыя абмеркаванні важнейшых пытанняў мастацкай творчасці. Да гэтага часу крытыкі і літаратуразнаўцы не прымаюць актыўнага ўдзелу ў паседжаннях секцый. Трэба больш шырока прыцягваць іх да гэтай жывой, цікавай і ў вышэйшай ступені неабходнай справы. Неабходна таксама, каб былі наладжана больш шчыльная ўзаема сувязь у рабоце ўсіх секцый Саюза. Адным словам, усе магчымыя формы работы секцыі павінны быць пастаўлены на службу справе далейшага ідэянага ўздыму і мастацкага ўдасканалення нашай літаратуры, «самай ідэянай, самай перадавой і самай рэвалюцыйнай літаратуры» (А. А. Жданаву).

Літаратурная справа, вучыў Ленін, не можа быць індывідуальнай справай. Савецкаму пісьменніку вяроча паучыць канкурэнцыі. Ён кроўна зацікаўлены ў агульным уздыме ўсёй савецкай літаратуры і ўсімі сіламі імкнецца садзейнічаць гэтому ўздыму. Адно з форм такіх клопатаў аб усёй літаратуры і можа служыць актыўным ўдзел пісьменнікаў у практычнай дзейнасці творчых секцый.

Артысты ў калгасе

Ідэяў Беларускага Дзяржаўнага ора і Леніна тэатра оперы і балета ўзяўства над Лагойскім раёнам.

Брыгада ў складзе засл. артыстаў БССР І. А. Мурамцава, рэжысёраў тэатра В. Самсонава, саліста оперы — Нікрасава, Б. Пукст, Н. Шышкіна, Кіндыль, салісткі балета Н. Золатавай прыстаў Белдзяржтэатра Н. Вяліева (вядлер) і В. Пісарчыка (баяніст) дала ў калгаснікаў 12 канцэртаў, абслужыўшы каля 3000 чалавек.

У пачатку кожнага канцэрта сярэдніспіснікаў праводзіліся гутаркі аб паставе лютаскага Пленума ЦК ВКП(б) і

аб абавязках, узятых калгасным с'ялянствам Беларусі ў сваім пісьме таварышу Сталіну.

З вялікім поспехам прайшоў канцэрт у перадавым калгасе імя Чапаева, Яншыкавіцкага сельсовета. Гэты калгас ужо два гады трымае ў раёне пераходны сцяг.

У Лагойскім раённым ДOME культуры праведзены гутаркі і інструктаж з гурткамі мастацкай самадзейнасці. Брыгада забяспечыла гурткі парыкамі, грывам і дакам.

Для абслугоўвання астатніх сельсоветаў Лагойскага раёна неўзабаве выедзе новая брыгада артыстаў тэатра.

Аднулены будынак Брэсцкага гарадскага тэатра.

Фота. В. Германа.

Да 30-годдзя Кастрычніка — выдатныя мастацкія творы

(На сходзе ў Саюзе савецкіх мастакоў БССР)

На працягу двух дзён камісія Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў ССРСР у складзе народнага мастака РСФСР лаўрэата Сталінскай прэміі М. Манізера, начальніка Галоўнага Кіраўніцтва адрэдаваў выданне мастацтва Саюза савецкіх мастакоў ССРСР П. Сысоева і мастацтвазнаўцы П. Лабанова прагледзела работы, якія рыхтуюцца беларускімі мастакамі да выстаўкі, прысвечанай 30-годдзю Савецкай улады. Пасля агляду работ адбыўся агульны сход мастакоў. Ва ўступным слове старшыня Саюза савецкіх мастакоў БССР І. Ахрэмчык адзначыў, што, як паказаў агляд, у большасці мастакоў работы знаходзяцца ў пачатковай стадыі, а да адкрыцця выстаўкі засталася толькі тры месяцы. Адсюль ўнікае небяспека, што работы атрымаюцца сырымі, незавершанымі.

Сход праслаўца даклад М. Манізера аб асноўных праблемах работы савецкага мастака. Дакладчык падкрэсліў, што, як і ўсе савецкія людзі, мастакі сваёй работай удзельнічаюць у стварэнні светлага будучага. Таму на іх ускладаецца велізарная адказнасць.

Метадам стварэння мастацкіх твораў з'яўляецца метад сацыялістычнага рэалізму. Аб ім добра сказаў тав. Жданаву ў сваім дакладзе аб часопісах «Звязда» і «Ленінград», які павінен стаць настольнай кнігай кожнага мастака. Мастак мусіць ведаць жыццё, разумець законы яго развіцця. Жыццё трэба разумець не схаластычна, не як нешта нерухомае, а як рэчаіснасць у яе развоўчым развіцці. Кожны сюжэт мастацкага твора — гэта кавалак рэчаіснасці, ён развіваецца і дасягае ў сваім развіцці апягел, які павінен заўважыць мастак. Тав. Жданаву сказаў, што праўдзівасць і гістарычная канкрэтнасць мастацкага твора павінны спалучацца з імкненнем да пераўвядзення працоўных у духу сацыялізму.

Работе метадам сацыялістычнага рэалізму перашкаджае шкодная дактрына: «мастацтва для мастацтва». Паводле гэтай дактрыны ствараюцца беззмасцюныя работы, якія прыводзяць да фармалізму. Выстаўка савецкіх мастакоў у Вене, якая знаходзілася амаль побач з выстаўкай твораў сучаснага французскага мастацтва, карысталася значна большым поспехам, чым апошняя. Гэты прыклад яшчэ раз сцвярджае заўвагу тав. Жданова, што савецкія мастакі не вучыцца павінны ў заходне-еўрапейскіх калег, а, наадварот,

абавязаны вучыць сучасных заходне-еўрапейскіх мастакоў. Неабходна папулярызацыя твораў савецкіх мастакоў, іх работы павінны дайсці да гледача. Для гэтай мэты служаць выстаўкі.

Далей М. Манізер перайшоў да пытання аб падрыхтоўцы беларускіх мастакоў да юбілейнай выстаўкі. Стварылася ўражанне, заўважыў ён, што падрыхтоўка да выстаўкі знаходзіцца не на той стадыі, на якой павінна быць. Застаецца вельмі кароткі тэрмін, за які цяжка стварыць завершаныя карціны. У гэтым напрамку наглядзецца вяласць у рабоце Саюза савецкіх мастакоў БССР; не ствараюцца адпаведныя ўмовы для працы. Кіруючыя таварышы Саюза мусяць быць застрэльшчыкамі ў творчай працы, тады і асноўная маса да іх далучыцца.

Мала ў мастакоў эцюдага матэрыялу, у той час, як пераход ад эцюда да карціны вельмі складаны. Мала хто здольны ўпісваць гатовыя кавалкі непасрэдна ў карціну.

Гаворачы аб скульптуры, М. Манізер падкрэсліў, што барацьба за паглыбленне зместу твора, якая праводзіцца ў жыццё, павінна быць і ў скульптуры. У скульптурным партрэце неабходна больш глыбока трэагоўвацца.

У сваім дакладзе т. П. Сысоеў сказаў, што на выстаўцы, што з'явіцца вынікам развіцця мастацтва за 30 год, будуць прадстаўлены толькі глыбокія творы, якія праўдзіва адлюстроўваюць рэчаіснасць. Глядаць патрэба такіх твораў. Савецкі глядач стаў больш патрабавадзым. Беларускае мастацтва павінна яскрава адлюстраваць жыццё свайго народа, яго барацьбу, працу і побыт.

П. Сысоеў адзначыў, што ў тэматычным плане дрэнна абстаіць справа з двума раздзеламі: партрэтамі і пейзажам. Амаль няма ніводнага партрэта выдатнага прадстаўніка беларускага народа, што з'яўляецца эцюдаўчым і ідэіным недахопам. За час, які застаецца, гэтае ўлучэнне яшчэ магчыма і патрэбна выправіць.

Пейзаж, які-б з'явіўся партрэтам роднага краю, амаль зусім адсутнічае, няма пейзажа-карціны. Змены ў абліччы БССР не знайшлі свайго адлюстравання ў пейзажах. Выказванне М. Горкага аб

тым, што нашы пісьменнікі мала адчуваюць змены, новыя элементы ў рэчаіснасці, у поўнай меры датычыцца і да мастакоў. Для мастака эпохі сацыялізму ўжо недастаткова паказваць толькі тыповыя з'явы ў тыповых абставінах, акрамя таго, яму неабходна заўважыць і паказаць тое новае, якое яшчэ не стала тыповым, але хутка стане такім.

Мастакам-пейзажыстам неабходна стаць ідэянай задачай, а не фіксаваць выпадковыя з'явы. Нам патрэбны пейзажы, якія паказваюць новыя будоўлі, новую вёску.

Аб вялікім ідэалагічным значэнні мастацтва гаварыў народным мастак БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі З. Азгур. Мастак павінен быць воінам, ператвараючы сваё мастацтва ў зброю, якая дапамагае народу ісці наперад да новага жыцця. Мастак павінен быць грамадзянінам, які ведае, па што і куды ён ідзе. У працэсе стварэння карціны змест павінен урастаць, чаго няма, напрыклад, у рабоце У. Хрусталёва, у якога адсутнічаюць паслядоўныя творчыя пошукі (размова ідзе аб эскізе У. Хрусталёва «Дзеці шукаюць маці»).

Стварачы кампазіцыю, мастак ідзе ад рэальнага да руху, а не ад руху да рэальнага. Апошняе мае месца ў творчасці М. Тараска.

Усялякія змены і перастаюць, якія маюць месца ў працэсе работы, калі яны выходзяць ад рэальнай мэты, прыводзяць толькі да палепшэння кампазіцыі. Мэта-накіравана праце мастак Я. Зайцаў. Змены, якія ён робіць у карціне «Партызанскі парад», не выпадковыя, яны паглыбляюць змест твора.

Паслядоўна працуе над карцінай «І. В. Сталін ля маўзалея» мастак І. Давідовіч.

Хаця часу да адкрыцця выстаўкі засталася мала, мастакі не павінны зніжаць сваіх задач. Тое, што пачата, трэба працягнуць і завяршыць.

Аб вялікім значэнні метада ірацыі і аб неабходнасці абмену вопытам гаварыў заслужаны дзеяч мастацтва БССР Я. Зайцаў.

Крытык А. Ус заўважыў, што мастакі мала наглядзеў жыццё. «Два погляды ў

жыццё, адзін погляд у кнігу». Гэтыя словы Гэтэ павучальныя і для працоўнага вывучэння мастацтва.

— Юбілейная выстаўка пажаа, як маскі адказваюць на пастановы ЦК на танных ідэалагічнай работы, — сказаў чальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва БССР П. Лютаровіч. Добрасумленні цуюць многія мастакі, як З. Я. Красоўскі, І. Давідовіч, П. Гака, В. Цірка і іншыя. Але ёсць якія не зразумелі яшчэ ўсёй ад сваёй справы. Частка мастакоў ад тэматычнага плана. Адстаючыя выдучы мастакі. Яшчэ пачаму не распачалі працу заслужаны мастацтва БССР І. Ахрэмчыкаў, А. Марыкс, М. Керай.

Перадавымі чынам будуць тыя работы якіх будучы прадстаўнікі твораў на юбілейнай выстаўцы. Мастацкі фонд павінен аказаць мёрную дапамогу актыўным творчым чынікам.

Трэба папракнуць Саюз савецкіх мастакоў БССР, што работай з мастакамі падрыхтоўцы да выстаўкі ён займаецца сістэматычна.

Мала дапамогі аказваецца мастакам перыферыі. Работу іх неабходна накіраваць, каб яны стваралі карціны высокага прафесійнага ўзроўню.

Не кіравала надзежным чынам працёй беларускіх мастакоў Кіраўніцтва па справах мастацтва. Яно ператарылася проста ў падрабэжы, ды да таго-ж яно дрэннае. Амаль не было творчых узвясавязей з мастакамі.

Ад Праўлення Саюза савецкіх мастакоў БССР выступіў І. Ахрэмчык. Ён заўважыў, што Саюз перабудзе сваю працу, і ўсе намагаюцца будучы прыкладзені да таго, каб дапамагчы мастакам Беларусі і гонарам выканаць свае абавязкі перад Радзімай.

У заключэнне ад імя Аргкамітэта Саюза савецкіх мастакоў выступіў М. Манізер.

Вялізнае значэнне ма адлюстраванне ўсё неадохпа да выстаўкі, прысвечанай рэвалюцыйнаму ўдзелу ў рэвалюцыйнаму будучы мастакоў БССР ў Сход, на якім яскрава былі галоўныя праблемы савецкага мастацтва ў Беларусі і гонарны выканаць свае абавязкі перад Радзімай.

В. І. Ленін пра рэалізм мастацкай літара

Ленінская эстэтыка з'яўляецца працягам і геніяльным развіццём эстэтычных поглядаў Маркса і Энгельса.

У нашы дні, калі так высока ўзняты большавіцкі сцяг ідэянасці савецкай літаратуры, асаблівае значэнне набываюць выказванні В. І. Леніна пра рэалізм і партыянасці ў літаратуры.

Трэба проста сказаць, што гэтыя два разуменні ў В. І. Леніна заўсёды былі шчыльна звязаны адзін з другім.

На самай справе, што такое рэалізм у літаратуры, які не імкненне пісьменніка паказаць найбольш істотныя факты эпохі на яе найбольш істотным фоне? А ці можна абогудзіць факты жыцця, ці можна знайсці істотны фон эпохі, не кіруючыся прынцыпам партыянасці. Педантычны апісальнік фактаў, чалавек, які не асэнсваў гэтых фактаў, які не ўмеў у прыватным бачыць агульнае, звычайна з'яўляецца апалітычным і беспрынцыповым пісьменнікам, таксама як і пісьменнік, які з'яўляецца прыхільнікам чыстага мастацтва, ухліяецца ад жывых і канкрэтных фактаў эпохі, чалавек, для якога літаратура і мастацтва не ёсць вылучэнне лепшых спадзяванняў і імкненняў народа, а прадмет беспаспартнага і адварнага ад жыцця выдумак. У буржуазнай літаратуры пад сцягам апалітычнасці і «чыстага мастацтва» часта выступаюць яўна рэакцыйныя пісьменнікі.

Сапраўднай, самай справядлівай у гісторыі літаратуры, з'яўляецца наша большавіцкая партыянасць і вышэйшая формай рэалізму — наш сацыялістычны рэалізм. Але і лепшыя пісьменнікі мінулага, пісьменнікі-рэалісты, якія праўдзіва адлюстравалі жыццё, здолелі ўзняцца вышэй навакольнай рэчаіснасці, крытычна асэнсваць і выявілі гэтым самым выразную партыянасць.

В. І. Ленін вельмі добра паказаў гэта на аналізе творчасці вялікага рускага пісьменніка Л. Н. Талстога. Усім вядома, што ні да якой палітычнай партыі Талстой не належыў. Але хіба погляды Талстога былі апалітычнымі, хіба ён не выказаў у сваёй творчасці пэўных палітычных пераконанняў. Безумоўна, што так.

У артыкуле «Леў Талстой як люстра рускай рэвалюцыі» В. І. Ленін пісаў: «Талстой адлюстравану набаўдзешую вынавіць, наспеймае імкненне да лепшага,

жаданне пазбавіцца ад мінулага — і няспеласці лягуццянасці, палітычнай невынаважанасці, рэвалюцыйнай мякканасці».

Владзімір Ільіч дае выдатны ўзор дыялектычнага падыходу пры вызначэнні творчасці Л. Н. Талстога. Ён паказвае погляды Талстога ў адзінстве і развіцці, з іх моцнымі і слабымі бакамі. Ленін зусім не ідэалізуе Талстога, ён выразна бачыць яго недахопы, гнеўна адрэзкуе над лібераламі, якія імкнуліся ўзняць Талстога на шчыт, аб'явілі яго «вялікім сумленнем».

Ленін лічыў, што талстоўшчына ў яе рэальным гістарычным змесце была ідэалагічна ўсходняга ладу, азіяцкага ладу». Але, аднак, Ленін бачыў і паказаў моцныя бакі Талстога. «Талстой з велізарнай сілай і шчырацю бачыў пануючыя класы, з вялікай навачасцю выкрыў унутраную хлусню ўсіх тых устаноў, пры дапамозе якіх трымаецца сучаснае грамадства: царква, суд, мілітарызм, «законы шлюб», буржуазную навуку» (В. І. Ленін — «Талстой і пролетарская барацьба»). Ленін разглядаў творчасць Талстога не наогул, а на пэўным канкрэтным, гістарычным фоне. У артыкуле «Л. Н. Талстой і яго эпоха» Ленін пісаў: «Эпоха, да якой належыў Л. Талстой і якая выдатна рэальна адбілася як у яго геніяльных мастацкіх творах, так і ў яго вучэнні, ёсць эпоха пасля 1861 і да 1905 г. г.».

Гэта была паслярэформенная, але дэрэвалюцыйная эпоха. Сялянства, замучанае памешчыкамі і капіталізмам, што развіваўся ў Расіі, кожны дзень і гадзіну адчувала невыноснасць свайго становішча. Яно пратэставала і шукала выхад, але гэты пратэст быў неўсвядомленым. Сялянства не ўяўляла шляхоў свайго вызвалення, не разумела, што толькі рабочы клас можа вывесці сялянства з вёскай кабалы. І востры сілу і дужасць, і разам з тым слабасць сялянскага руху адлюстравалі Талстой у сваім вучэнні і ў сваёй выдатнай творчасці.

Без вызначанага разумення эпохі нельга зразумець творчасць Талстога, нельга зразумець тую-ж яго «Анну Карэніну», пра якую пісаў В. І. Ленін у названым вышэй артыкуле.

Да якога твора мы не звярнуліся-б, тэма народа, тэма сялянскага жыцця заўсёды глыбока хвалывала пісьменніка. Цудоўная эпапея Л. Н. Талстога «Вайна

і мір» расказвае нам пра Айчынную вайну рускага народа супроць напалеонаўскага нашэсця. Гэта быў час, як вядома, задоўга да рэформы, час прыгонага права і, аднак, вялікі мастак Талстой знайшоў яркія і цёплыя фарбы для стварэння вобразу простых рускіх людзей, сапраўдных палымых патрыятаў свай рэдзімы. Прыгадаем вобраз рускіх салдат, казакаў, партызан 1812 года, прыгонных сяў, у якіх, не глядзячы на ўсю прыгнечанасць іх становішча, Талстой адкрывае сумленную чалавечую душу.

Безумоўна, многа можна спрачацца пра вобраз рускага сяляніна Платона Каратаева ў «Вайне і міры». Ідзі, якія развівае Платон Каратаев, ідзі хрысціянскай пакарлівасці, абумоўленай лесам, — нам чужыя. Зразумела, што ў вобразе Каратаева знайшлі сваё адлюстраванне якрая слабыя бакі Талстога, тая сама «талстоўшчына» з яе неспраціўленым злучвалі, пра якую гэтак добра сказаў В. І. Ленін. Але хіба ў вобразе Каратаева не здзіўляе нас велізарная маральная сіла простага рускага салдата, які, не глядзячы на ўсіх і прыгонае прыгнечанне, захаваў чыстату і высокароднасць душы?

Перамога Расіі ў Айчынай вайне 1812 года Талстым трактуецца як вынік маральнай непакіснасці рускага народа і яго сапраўднага патрыятызму.

Такім чынам, адным з галоўных патрабаванняў рэалізму В. І. Ленін лічыць неабходнасць высвятлення характэрных рыс эпохі, у якую жыве і творчы пісьменнік і вызначэнне таго, наколькі справядліва пісьменнік адлюстравану ў сваёй творчасці гэтыя рысы.

В. І. Ленін высвятляе далей цікавую з'яву ў рэалізме. Калі мастак вялікі і рознабаковы, дык ён можа адлюстравану ў сваёй творчасці такія бакі жыцця, якім ён не спачувае і якіх ён іншы раз не разумее.

Ленін гаворыць: «... І калі перад намі сапраўды вялікі мастак, дык некаторыя, хоць-бы з істотных бакоў рэвалюцыі ён павінен быў адлюстравану ў сваіх творах». Л. Талстой якрая не разумее рэвалюцыі, не разумее ўсёго велізарнага значэння рэвалюцыйнай барацьбы пролетарыята ў Расіі, але разам з тым ён здолеў адлюстравану ў сваёй творчасці асобны істотны бакі рэвалюцыі, што рыхтавалася ў Расіі.

У рамане «Уваскрэніцаца да сапраўнага крываўніка жудасна кара грамадства» старай Расіі спадыячына Кацюша майстэрску нама

Талстой непапісае ў рамане свят Пецярбург калі пладзе сцэна воленах з іх вобраз турэмніга бога і гаво зямнога, а сака каменны сваіх дзясей.

А вядомы праўды яркі да царскага вяс тут усе шляхоў барацьбы рабочы к высокародны знішчэнне «Талстой справядлівы рычны гн як прысу класяў».

Кожны чынія Лені род, узбаг «Эпоха п з краі, п піла дзя Талстога развіцці ўся

Такая толькі бу

З вялікі выказвае ская т стварыў прырод добра

Наш рудец гедзе нага даск вучэ маст узні тва

